

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань економічного розвитку

06 жовтня 2021 року

Веде засідання голова Комітету НАТАЛУХА Д.А.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте починати, будь ласка, комітет. Я думаю, що зараз до нас приєднаються ще колеги: Лічман, Магомедов і Марчук. Але Ярослав Іванович у нас, на жаль, на лікарняному. Бажаємо принагідно здоров'я. І переходимо до розгляду порядку денного.

Колеги, чи будуть якісь зауваження, пропозиції по порядку денному? Да, Людмила Анатоліївна.

БУЙМІСТЕР Л.А. У мене одна пропозиція по порядку денному. Якщо можна, по-перше, щоб не затримувати колег з Антимонопольного, а, по-друге, щоб розглянути швидше це питання, то підняти його наверх на початок, ну, на друге, не знаю, на яке хочете місце, просто трошки підняти його в порядку денному.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Є така пропозиція.

Ще у когось пропозиції будуть? Дмитро Давидович, будь ласка.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. У нас було питання про перегляд Угоди про асоціацію. Ви пам'ятаєте, що ми проводили слухання з цього приводу. І я зараз закінчую обробляти ті листи, які надійшли до нас в комітет від бізнес-асоціацій. Тому я просив би це питання перенести на через тиждень, чи через два тижні, щоб я встиг членам комітету розіслати ті пропозиції, які ми рекомендуватимемо уряду в якості позицій для...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто пропозиція перенести на наступний комітет, на інший, розгляд питання пункту 7 щодо перегляду економічної частини Угоди

про асоціацію, правильно, Дмитро Давидович?

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гаразд.

Колеги, є ще пропозиції? Олексій Васильович.

МОВЧАН О.В. Проект Закону 4020 про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, перенести на інший комітет, тому що у нас Міністерство культури ще має підготувати пропозиції до того переліку, який був в першому читанні ними поданий. Тому, щоб врахувати всі позиції і збалансований законопроект прийняти, прошу перенести.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу?

КУБІВ С.І. Для протоколу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, для протоколу, Степан Іванович. 4020, да, я вибачаюсь, Олексій Васильович?

МОВЧАН О.В. Так, 4020.

КУБІВ С.І. Шановні колеги, якщо ми знімаємо 4020, то коли ми розглядаємо 5799, де є відповідно списку приватизації, це не те що логіки тут... це порушення велике.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді пропозиція зняти і цей законопроект, перенести його на інший комітет. Добре?

МОВЧАН. У мене є інша пропозиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, будь ласка.

МОВЧАН. Я перепрошую. Якби ми заслухали, я так розумію, що сьогодні є представники запрошені саме по 5799, щоб ми хоча б їх позицію заслухали, для того щоб прийняти рішення потім. Чому? Тому що в рамках розгляду 4020 це рішення тільки про одне підприємство із 500, які ми включимо або залишимо в переліку. Тобто там дуже просто, а тут дискусія може бути складніша.

Тому я би просив, щоб ми обговорили, але можемо не приймати рішення. Просто, якщо люди прийшли, то...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Степан Іванович.

КУБІВ С.І. Таким чином, є така пропозиція. Бо є час каміння розкидати, є час збирати.

Значить, враховуючи, що ми мали дискусію у комітеті по цьому підприємству харківському.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

КУБІВ С.І. Це важливо. І коли дивитися стратегічну співпрацю з зовнішніми нашими партнерами: чи Туреччиною, чи американський континент, чи європейський, - воно дійсно має підґрунтя певне. Але враховуючи те, що законодавство ми не могли писати під кожне підприємство, ми повинні регулювати проблеми комплексно. І це була пропозиція пана Тарути, що в іншому випадку ми отримаємо каскад рішень законів під кожне підприємство, яких багато, яких поза 326.

Друге. Коли є присутність урядом переліку заборонених підприємств до приватизації, а перелік не затверджений, витягувати до затвердження того переліку в зал цей законопроект, він породить більше дискусії і, я би сказав, юридичної непрофесійності, ніж те, що ми хочемо зробити, із доброї справи ми зробимо погану.

Третю позицію, яку я говорив, що це є об'єкт не малої приватизації, колеги, це є об'єкт великої приватизації, і тут автоматично буде задіяний Фонд майна. Ми не можемо просто в цій ситуації сказати, що Харківський авіаційний - це є мала приватизація і так далі. Це абсолютно неможливо.

Третє. Проект є аналогічним з точки зору узгодження із Податковим, Земельним і Бюджетним кодексами, про що говорило і ГНЕУ, і про що говорили ми. І неприпустимо, коли три кодекси є порушені, сьогодні виносити питання на юридичне голосування, я тут хочу підтримати Олексія Васильовича.

І наостанок хочу сказати, що, враховуючи, що ми сьогодні ще дослухаємо, ясно, є і пан Гусєв, і є інші запрошені, нехай вони думку скажуть під стенограму, щоб їх більше, ну, не тратити часу – раз, а, по-друге, врахувати під час розгляду, то важливе питання є таке, що ми би попросили, і звертаюся до керівництва авіапідприємства і до "Укроборонпрому", дати фінансово-економічне обґрунтування. Якщо ми "а" міняємо на "б", то що у фінансово-економічному обґрунтуванні воно дасть і коли, тобто треба виставити порції, треба виставити КРІ, треба виставити ту мету, яку ми ставимо, включаючи питання співпраці, включаючи питання спільного виробництва, включаючи питання по літакобудуванню, яке ми ставили, питання на низьких висотах при низьких температурах, продовжити ту тему, і тоді це буде мати логіку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Степан Іванович.

І, наскільки мені відомо, колеги, може, виправите мене, якщо неправий,

завтра тільки буде урядове засідання з приводу цього питання. Чи я... урядовий комітет з приводу цього питання, чи я неправий?

Юрій Веніамінович, да, планується? Ну, тобто справді логічно було би 5799 таким чином просто розглянути уже після проведення урядового комітету.

КУБІВ С.І. І, між іншим, пане голово, ще є застереження. Я хочу до представників уряду, і ті документи, які отримує наш секретаріат. Ми не повинні отримувати документи за підписом якогось... не якогось, заступника міністра. Є міністр, підписує всі документи на Верховну Раду, або підписує людина, яка виконує обов'язки, якщо міністр у відрадженні. Але якщо ми бачимо, і читаючи нині глибше документи, я буду ще говорити, де, я бачу, є ризики глибокі і правові, і фінансово-економічні, і не підписує міністр, а підписує заступник, ну, це питання поваги до нас і поваги до професійності, я би так сказав.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Степан Іванович.

Колеги, тоді буде пропозиція, напевно, 5799 також перенести на наступне засідання. Добре?

Так, далі, у мене прохання ще по Мінекономіці. Пані Новікова, скажіть, будь ласка, ви готові по звіту щодо перегляду макропрогнозу? Будь ласка, пані Новікова.

ШЕВЧЕНКО. А вона тут до чого? У нас Любченко є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, я ж тому і питаю. Пан Ірино! Зрозуміло.

І фінальна пропозиція, колеги, ще по 4409. Надійшли прохання від асоціації арбітражних керуючих з приводу узгодження фінальної редакції законопроекту, по 4409, по банкрутству. Я би тоді попросив так само Олексія

Васильовича провести якусь робочу нараду з ними і повернутися до цього питання, напевно, теж трішки згодом.

МОВЧАН О.В. Так, я проведу на наступному тижні. Якщо є колеги, які готові, хочуть долучитися до обговорення, також запрошую.

БУЙМІСТЕР Л.А. До речі, сьогодні піднімалося на юридичному форумі юрпрактики це питання, тому вони теж чекають, щоб узгодили цей законопроект. Там є критичні норми по банкрутству, які вони просять повернути, по арбітражним це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую. Дякую.

І Олександр Сергійович, будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дивіться, Дмитро Андрійович, зважаючи на те, що пункти 6 і 7 я ставлю як відповідальний від комітету. Плюс до того я ініціював ці питання на минулому засіданні комітету, зважаючи на певні нюанси доповіді від Мінфіну, заступника міністра фінансів.

Що стосується сьомого пункту по Стефанішиній, я і, правда, мав розмову з Дмитром Давидовичем, ми домовились, що це відмінні речі. Мене цікавить, що робить Кабмін, які там є умови і так далі. Це тобто інша ситуація. А щодо перегляду, ми погодилися це об'єднати, тому, в принципі, в цьому сенс був, плюс до того її немає фізично.

Що стосується пана Любченка, чи він буде і чи є від них матеріали? Тому що щойно Степан Іванович, я з ним погоджуюся на двісті відсотків, що є міністр або віцепрем'єр, точніше, він був.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, у мене була персональна розмова з паном Любченком, він готовий прийти в комітет в будь-який момент. Єдине, що я так розумію, що питання перегляду макропрогнозу відбуваються досі. І там

було бажання прийти з фінальною редакцією цього перегляду. Але от я хотів би, тому...

Да, будь ласка.

НОВІКОВА І.Ю. Доброго дня! Вибачте, будь ласка, у нас тут були якісь технічні неполадки. Тому я вас не чула, а колеги пишуть, що ви мене запитували.

Стосовно перегляду макроекономічного прогнозу. Дійсно, ми зараз працюємо над переглядом макроекономічного прогнозу, тому що цей макропрогноз, який був схвалений Кабінетом Міністрів у травні місяці, потребує перегляду з огляду на те, що відбулися ряд подій, які насамперед вплинули на поточну динаміку розвитку економіки, яка була фактично базою для прогнозу 2022-2024 років, і наразі дещо відрізняється від прогнозованої... *(Не чути)*

Тому ми не змінюємо прогноз, а лише просто його корегуємо. *(Не чути)*

КОЛТУНОВИЧ О.С. Я вибачаюсь, стоп, стоп! Я вибачаюсь, зачекайте, будь ласка. Мова зараз йде не про вашу доповідь, а ми просто запитали, чи коли у вас буде дата представлення цього на комітеті. Коли буде фінальна версія макропрогнозу вашого?

НОВІКОВА І.Ю. Пане Олександр, ми зараз працюємо... *(Не чути)*

Ми можемо вийти на консолідовану позицію на наступний тиждень.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дивіться, підходить. Ми можемо навіть це зробити через тиждень, коли у нас буде засідання комітету. Ви приходите з версткою, з показниками. Там по дефляторам у нас були запитання і так далі. Але фішка в чому, чому саме у нас виникло це питання? Ви ж потім верстаєте бюджет на цьому макропрогнозі. Відповідно тому, коли у нас буде

розгляд уже в першому читанні бюджету, ви ж будете його розглядати на попередньому макроекономічному прогнозі, правильно я вас розумію? Ну, не ви, а Мінфін.

НОВІКОВА І.Ю. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Підходить, колеги? Олександр Сергійович?

КОЛТУНОВИЧ О.С. Мене влаштовують обидва питання, але щоб просто вони в середу, і один, і другий, щоб ми це побачили. Тому що це важливі речі насправді. Воно, можливо, звучить, як космос...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, я не відмовляюсь, я з вами погоджуюсь повністю. Єдине що...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні, наступна сесійна середа.

Степан Іванович, будь ласка.

КУБІВ С.І. Шановний пане голову, шановні пані колеги, я би хотів підтримати і пані Ірину Новікову, і пані Наталію Горшкову, бачу, вона є. Це професійні люди, які абсолютно готують досконало за міжнародними стандартами макропрогноз. Тільки прохання врахувати ризик Міністерства фінансів і питання фінансового комітету стабільності, щоб не було... В рамках похибки може бути розбіжність, а загалом має бути спільний знаменник.

Дякую. Так що дійсно підтримую Олександра Сергійовича.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тоді це теж переносимо в пункт шостий. Відповідно у нас, колеги, лишається три пункти на порядку денному: це третій – 5852, п'ятий – звіт Антимонопольного комітету і восьмий – презентація Концепції розвитку стратегічних галузей промисловості України.

У мене є ще ось така пропозиція наступного характеру. Я вам зараз озвучу, не обов'язково її включати сьогодні, можемо подумати, обговорити кожен зі своєю фракцією, можемо провести потім завтра комітет. Але в чому питання?

Ви всі знаєте про проект Закону 5807 про кінцевих бенефіціарних власників. Я думаю, що ви всі знайомі із ситуацією, яка склалася. Там до 10 числа у випадку, якщо він не буде проголосований в цілому, він не буде підписаний Президентом, відповідно суб'єкти господарювання будуть зазнавати великих штрафів.

Значить, ми з вами ухвалили рішення комітетом рекомендувати прийняти його в першому читанні за основу, в цілому не змогли через те, що там були позиції по фізичним особам, з якими не погоджувалися, зокрема, в тому числі члени нашої фракції і члени інших фракцій.

Є пропонований вихід з цієї ситуації. Значить, це повернутися комітетом до розгляду цього законопроекту і в редакції комітету викласти закон без того спірного пункту, тобто фактично лишивши... *(Шум у залі)* Прошу? І рекомендувати за основу і в цілому, і в п'ятницю його проголосувати.

Відповідно звучатиме це наступним чином, тобто закон складатиметься з однієї пропозиції: в пункті 4 розділі X "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів..." слово " трьох місяців" замінити словами "одного року". Все. Оце єдине, що ми можемо... І все. І далі уже "Прикінцеві та перехідні положення", це коли незаконно набирає чинності. Тобто ми виключаємо весь цей спірний блок і лишаємо тільки це.

Відповідно я пропоную включити це сьогодні в порядок денний. Якщо

хтось хоче ще проговорити, можемо на завтра перенести, як вам зручно.
Добре?

Тоді, колеги, у нас буде чотири пункти в порядку денному, плюс "Різне", тобто п'ять. Перший - це 5852. Другий - це звіт Антимонопольного комітету. Третій - це давайте 5807. Але я би пропонував все-таки зробити інакше.

Зважаючи на те, що 5852 все-таки, при всій повазі, але це питання Макрофіну і МВФ, і від цього залежать і дії уряду нашого, і все інше, я би хотів, щоб ми все-таки першим пунктом розглянули його. Я думаю, що це не забере у нас багато часу. Потім дуже швидко проголосували оцей 5807, тому що, я думаю, що це кілька хвилин буквально. І далі вже перейшли до пані Піщанської з колегами, і по звіту до промисловості, і по стратегічним галузям, і потім по "Різному". Підходить такий варіант?

Да, Степан Іванович.

КУБІВ С.І. Шановний голово, колеги. Значить, по законопроекту, який ми розглядали, 4409. Там є висновок юридичної експертизи, але у висновку юридичної експертизи ми не врахували певні позиції тут в законопроекті. Я просто.... щоб ми його перенесли. Я звертаюся по тому законопроекту, що треба зробити максимум, щоб не було спору в залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Степан Іванович.

Вікторія Павлівна, ви врахували висновок?

ШЕСТОПАЛОВА В.П. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вас прошу тоді з Олексієм Васильовичем опрацювати.

МОВЧАН. Я поясню. Ми насправді саме через це і відтермінували його, перенесли, тому що був висновок, і з деякими позиціями юруправління ми погодилися, і прийняли, і подали, підготували відповідні поправки, і навіть від комітету. Деякі позиції просто там не відповідають ідеї законопроекту, але зрозуміло, що все можна обговорити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, тоді ставлю на голосування редакцію порядку денного, щойно озвученого під стенограму. Першим пунктом 5852, другим пунктом 5807, третім пунктом звіт Антимонопольного комітету за 2020 рік, четвертим пунктом презентація Концепції розвитку стратегічних галузей промисловості, і п'ятим пунктом "Різне".

Прошу голосувати. Хто – за? Хто – проти? Хто утримався? Немає, одноголосно.

Відсутній тільки Руцишин, він на лікарняному. Рішення прийнято, дякую.

Отже, переходимо до проекту Закону про внесення змін до статті 3 Закону України "Про публічні закупівлі" щодо закупівлі юридичних послуг Національним банком України. Це друге читання. Я нагадаю, колеги, в нас там була проблема з тим, що не було впевненості з приводу звітності і прозорості закупівлі Національним банком відповідних послуг.

Були запропоновані правки до другого читання авторства пані Підласої, пана Мовчана і інших колег, які цю проблему вирішують.

Ми провели низку нарад і консультацій з Національним банком, з Міністерством економіки, з ProZorro і, мені здається, прийшли до прийняттого варіанту.

Якщо ваша ласка, Роксолана Андріївна. І потім Олексій Васильович може доповнити по цій правці, пояснити, в чому ідея.

ПІДЛАСА Р.А. Шановні колеги, ну, я вам відверто скажу, що я подала

і поправку по переговорній процедурі. Пам'ятаєте, ми говорили минулого комітету, що ми би хотіли, щоби Національний банк при закупівлі таких послуг у нерезидентів все ж таки проводив переговорну процедуру закупівлі. Я думаю, що це був би ідеальний варіант досі. Але в результаті перемовин з Національним банком та... ну, в першу чергу з Національним банком, та Мінекономіки, ми дійшли якогось компромісного варіанту про те, що як забезпечити прозорість. І це наразі відображено в моїй поправці, яка говорить про те, що ми перед закупівлею оголошуємо в системі ProZorro, що така закупівля буде проходити, а після закупівлі публікується звіт про... Точніше, перепрошую, закупівля буде відбуватися по внутрішнім процедурам Національного банку, але тоді, коли вона відбулася, буде попередній звіт публікуватися про те, що... з якимись деталями, які можна розповісти, що пройшла закупівля, які це приблизно послуги, в якій юрисдикції відбувається судовий спір, і на яку суму ця закупівля. Після чого, після виконання договору, коли вже можна розкрити більше деталей, буде зазначено, в якій це справі подавався позов, в якому суді, в якій юрисдикції, які були послуги надані, за яку суму і так далі.

Чому це розведено на дві частини? Тому що Національний банк має застереження, що, по-перше, контракти, які укладаються з міжнародними юридичними фірмами, можуть передбачати якийсь тип NDA, тобто non-disclosure agreement, що вони не можуть розголошувати суть цього, деталі цього контракту, з одного боку. І інше застереження, яке в Національного банку є, стосується того, що якщо оголошувати, що ми готуємося до судового спору і до подачі позову в міжнародні юрисдикції, то його можна буде ще до підписання контракту з юридичною компанією оскаржити, в тому числі в українському суді.

Там багато звучало аргументів про Антимонопольний комітет, з якими я не погоджуюся, тому що в нас нормальна співпраця з Антимонопольним комітетом в процедурі оскарження і ми багато зусиль приклали до реформування цієї сфери.

Я особисто не вважаю, що це ідеальний варіант, ці подані правки з двома звітами, але принаймні вони нам дають можливість розуміти, що ця закупівля взагалі відбулася, що це не спосіб виведення, перепрошую за мою прямоту, кошів на якісь офшорні компанії, а безпосередньо кошти, які витрачаються на захист інтересів української держави за кордоном. Але я, звісно, відкрита до пропозицій і коментарів членів комітету.

КУБІВ С.І. Можна? Шановні колеги, ви знаєте, що дійсно, Роксолана Андріївна сказала, що проведена велика робота, це відчутно, і ми бачимо, що сьогоднішня редакція набагато краща, ніж практика тої редакції, яка була в минулому.

Але спостерігаючи два роки тому, що ми змінюємо по закупівлях, тут, виходить, треба відмінити закон повністю, тоді не буде... бо ми займаємося просто мученням мучеників над мучівними законами, розумієте. І мені здається... Є мораль. А де ж мораль?

Друге. Якщо ми говоримо про фірми, які є українські юридичні, спільні підприємства, то чому ми робимо привілеї? Всі на ринку України повинні бути в однакових умовах. Ну, це логіка якась.

І третє. Ми все сказали, крім одного. Між першим і другим читанням законопроекту ми отримали висновок НАЗК. Я думаю, НАЗК - кожен розшифрує, що це є. І цей висновок вказує на те, що законопроект містить корупціогенні фактори. А важливіше те, що НАЗК не тільки бачить корупцію в тому законі, а воно пропонує вихід із цієї корупції, яка написана в Законі про закупівлі. Ми говоримо про статтю 40. Могли б дозволити Національному банку запропонувати необхідні послуги в переговорній процедурі, тоді є логіка. Якщо ми сьогодні переговорну процедуру ще відкидаємо, шановний пане голову, давайте тоді, просьба від комітету – взагалі цей закон відмінити. Ми ж мучаємо кожне засідання себе... комусь не подобаються очі, комусь не так усміхнувся, хтось не так подивився і так далі. Це просто принцип.

І друге питання. Другий блок. Коли ми розглядаємо оборонку нашу, то ми бачимо там корупцію, ми бачимо, умовно там, не так купили, не так продали, і там не відмінємо ми процедуру, наприклад, і заставляємо йти на відкриту переговорну процедуру. Давайте, хто ми є і для чого ми тут є.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Степане Івановичу.

ТАРУТА С.О. Я хотів би додати. Я не знаю, є представники Національного банку, є представники чи ні, але хочу сказати, що юридичні послуги робляться завжди абсолютно прозоро, і це не є ніякою конфіденційною інформацією. Це абсолютно прозора інформація. Всі юридичні компанії її виставляють. Для бізнесу це завжди не є комерційною тайною. Для чого зараз ми якось якійсь ореол, що це конфіденційно, і тому непрозоро? Є переговорна процедура, вона може бути дуже там швидка, і, безумовно, треба робити звіти, тому що за намаганням сьогодні того, що ми бачимо, за їх бажанням зробити це в таємний спосіб, точно прослідковується корупція. Це я так бачу як людина, яка дуже багато працювала з юридичними компаніями, з різними, і ніколи у нас не було, ні з жодною компанією, працювали з усіма найбільшими компаніями, і ніколи не була не якась таємниця, вони це абсолютно публічно всі ці звіти дають. А чому Національний банк не може давати публічно, це для мене велике питання.

КУБІВ С.І. У мене запитання ще до Роксолани, другий блок. Скільки ми там за минулий рік мали оскаржень міжнародних юридичних угод? Жодної.

ПІДЛАСА Р.А. Жодної не мали.

КУБІВ С.І. Жодної, і закупівля була одна. Що ми хочемо зробити

інше? Ми мали одну закупівлю, жодного оскарження. Знаєте, тут хочеться піснею сказати: "У кожного птаха своя пісня".

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Васильович. І потім Буймістер.

ПІДЛАСА Р.А. ... на запитання пана Степана Івановича. За період з 2018 року до зараз Міністерство юстиції з використанням переговорної процедури закупівель відповідно до цієї норми уклали 82 договори на 2 мільярди гривень, і жодна з цих процедур не була оскаржена. Це правда.

МОВЧАН О.В. Якщо можна. Я все-таки на підтримку саме цієї норми. Я був один із тих, хто на комітеті говорив, що нам треба в 40 статтю вносити зміни. Але це там виключно були висновки із позицій міністерств і відомств, які надають нам їх на комітет.

Значить, чому саме така редакція і саме в 3 статтю необхідно вносити зміни? Тому що закупівлі Нацбанком юридичних послуг для захисту своїх інтересів є унікальною закупівлею, не такою, як би це смішно не виглядало, не такою, як інші. Чому? Тому що є особливий опонент у Нацбанку. У нас є подібні спори, які закуповуються Мін'юстом, але вони проходять в більш дружелюбній атмосфері, якщо можна так назвати. Чому? Тому що опоненти – це, наприклад, іноземні інвестори, інтереси яких були порушені в Україні, або просто Україна судиться, наприклад, з Російською Федерацією або іншими країнами. Тобто і задача - перемогти в суді, тобто отримати позитивне рішення суду, а не затягнути процедуру, збити її якимось і так далі.

Подібні закупівлі проходять у Фонді гарантування вкладів і вони виведені з-під Закону про закупівлі. Тобто Фонд гарантування вкладів по відношенню до власників збанкрутілих банків купує юридичні послуги для захисту своїх інтересів в міжнародних юрисдикціях без використання системи ProZorro і не у відповідності до Закону "Про публічні закупівлі". Чому? Тому що це особливий опонент. Тобто це олігархи, умовно, люди, або

не тільки олігархи, просто люди, які зробили так, що банки були збанкрутовані за їх безпосередньої участі. І інший такий подібний замовник - це те, що ми дослідили, - це державні банки, які так само судяться без використання Закону "Про публічні закупівлі", і про це сказано в Законі "Про публічні закупівлі", тобто вони купують такі самі послуги не в ProZorro.

Для Нацбанку ми робимо не таке саме виключення, як для Фонду гарантування існує і для державних банків. Ми кажемо їм, що ви маєте все публікувати в системі. Чітко викладаємо в поправці Роксолани Андріївни вимоги до такої закупівлі. Тобто вона має бути прозорою, відкритою, ми маємо розуміти, куди пішли гроші платників податків: на боротьбу із людьми, які збанкрутували банки і щодо яких Нацбанк позивається в міжнародних юрисдикціях.

КУБІВ С.І. Ні, це важливе запитання, дуже важливе. Колеги, я в комітеті нашому найменше знаю, напевно, про роботу Національного банку України, то хочу дати питання нашому Олексію Васильовичу. Як ви дасте конкретну відповідь особисту на рекомендації НАЗК?

МОВЧАН О.В. Рекомендації НАЗК були до першого читання, до тієї редакції, яку ми голосували за основу. Зараз ми розуміємо, ми врахували їх позицію, але також розуміємо особливий вид опонента Національного банку, він такий самий, як у Фонду гарантування, як і у державних банків. Чому Фонду гарантування і державним банкам можна, а Національному банку не можна?

ТАРУТА С.О. У Фонді гарантування це найбільша корупція, яка є в країні. З дисконтом 96 відсотків вони продали всі активи. Ну, про що ми кажемо, Олексію? Ну, ти ж на реальній землі, немає судових процесів дуже швидких, щоб ти розумів, вони тебе "розводять", вони "розводять", вони обманюють, це я скажу із практики. Степан Іванович не керував банком...

Все життя, 30 років не було проблеми - вдруг вона з'явилася. Це вони маніпулюють.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Олексій Васильович, дякую.

Пані Буймістер, будь ласка.

БУЙМІСТЕР Л.А. Шановні колеги, я пройшла дуже довгий шлях у великому бізнесі, і в тому числі мала відношення до керування юридичними напрямками роботи великих корпорацій. Так я вам можу сказати, яким чином проходить процедура закупівлі юридичних послуг у великому бізнесі. Оголошується тендер, на цей тендер приходить умовно там три, чотири, п'ять юридичних фірм, які насправді плюс-мінус пропонують одну і ту саму послугу, причому це стосується як консалтингу, так і представництва в судах. А у нас, Сергій Олексійович теж не дасть збрехати, і арбітражі були, і навіть з російськими державними інституціями були арбітражі. І я вам хочу сказати, що умовний той же Clifford Chance і Baker McKenzie, і там умовний чи Quinn Emanuel нададуть плюс-мінус однакову якість послуги. І вони будуть між собою конкурувати, можливо, якимись умовами оплати, можливо, вартістю цих послуг, і, найголовніше, своїм досвідом в представництві в подібних справах.

Якщо ми говоримо про уникнення будь-якого конфлікту інтересів, я вас запевняю, що жодна нормальна інституція, нормальна міжнародна компанія не піде на порушення того конфлікту інтересів, який у них може бути, якщо вони представляли подібні сторони в інших процесах. Їх за це в цивілізованих країнах можуть позбавити адвокатської так званої ліцензії. Тому вони просто не будуть йти на такі порушення.

Сьогодні про що ми говоримо? Про конфлікт інтересів, якщо ми говоримо про те, що ми хочемо закрити цю процедуру. Більше того, як тільки позов, будь-який, заходить в суд, будь-який в світі, як тільки відповідь на цей позов надходить до суду, сторони вже знають, хто чий інтереси представляє,

яка юридична компанія представляє чії інтереси. Тому сенсу утаємничувати цю інформацію на етапі тендеру знову ж таки жодного немає.

Я бачу лише один випадок чи один ризик насправді, який, я так думаю, що бачать і НАЗК в тому числі, а саме те, що тут можуть з'явитися якісь посередники без прозорості тендерної чи переговорної процедури, на яких буде залишатися якийсь відсоток, а вони потім будуть залучати якихось юристів, причому з абсолютно невідомою ще якістю надання цих послуг, замість того щоб на ці тендери або переговорні процедури напряму заходили гучні міжнародні імена міжнародних компаній.

Тому я би все ж таки закликала колег звернути увагу на висновок НАЗК і не боятися тендерних процедур, коли ми говоримо тим паче про юридичну послугу, яка в принципі буде універсальною в цих випадках.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Роксолана Андріївна.

ПІДЛАСА Р.А. Я насправді, це буде, можливо, трошки дивно тут прозвучить, але я погоджуюсь з усіма вашими аргументами, я їх озвучувала Національному банку, так само, як і ви. Так само є моя поправка про переговорну процедуру, ми її можемо зараз розглянути або поставити на голосування. Абсолютно звичайна переговорна процедура, але є ризик, ну, можливо, я пряміше озвучу це, ніж Олексій Васильович, про те, що власники банків, які визнані неплатоспроможними, проти яких ми будемо подавати позов, це їм дає, власне, перевагу не дати підписати контракт.

Я з цим ризиком погоджуюся. Давайте, можливо, поміркуємо, як цей ризик можна нівелювати. Тому що... ну, як це буде відбуватися, якщо це буде переговорна процедура: буде в будь-якому випадку оголошення про закупівлю послуги, там буде вказана юрисдикція і там, ймовірніше за все, буде вказана якась описова суть справи, по якій треба буде подавати позов.

І зрозуміло, що той же пан Жеваго, наприклад, він зрозуміє, що цей

позов стосується його справи, його банку, який визнаний неплатоспроможним, і він оскаржить це навіть не в Антимонопольному комітеті - він подасть просто позов до суду, і буде забезпечення позову, яке не дасть підписати контракт. І ми зйдемо в такий достатньо... просто на рівному місці клінч, тобто Нацбанк не зможе судитися.

Я тут відкрита до пропозицій, як цей ризик нівелювати, тому що, я ще раз кажу, я теж проти виключень з Закону про закупівлі.

ТАРУТА С.О. От дивись, вони кажуть про гіпотетичні якісь можливі проблеми. Ми робимо закон, і давайте ми виходити з переговорної процедури. Якщо вона буде не влаштовувати, вони скажуть, от у нас є уже практика негативна, і за рахунок цього оце сталося, тоді ми зможемо відкоригувати і внести швидко зміни.

А зараз, мені здається, вони нас пугають і маніпулюють. Тому що, ну, наприклад, якщо там... як може Жеваго використати це? Заблокувати переговорну процедуру? Ні. *(Шум у залі)*

ПІДЛАСА Р.А. Вибачте, можна я ще прокоментую? Ми тут постійно найжджаємо на Антимонопольний, кожен другий, хто хоче вивестися з-під Закону про закупівлі, приходять і розказує, що Антимонопольний им портит жизнь. Процедура оскарження десять днів, правильно, Ольга? Десять днів. Но потерпеть можно ж десять дней?

(Загальна дискусія)

БУЙМІСТЕР Л.А. Дивіться, у нас є голова Антимонопольного, давайте звернемося до голови Антимонопольного, щоб, можливо, в свої процедури внесли зміни і прискорили розгляд по своїм процедурам скарг, які стосуються цих саме оскаржень.

МОВЧАН О.В. *(Не чути)*

БУЙМІСТЕР Л.А. Олексій, а якщо ми не будемо бачити, хто репрезентує інтереси держави в суді в Лондоні, і ця інформація буде утаємничена, то ми можемо зіткнутися з іншим ризиком, що на цю ж процедуру без процедури зайде, умовно, лондонське представництво якоїсь російської юридичної фірми і буде судитися від імені України, междусобойчик влаштовувати вже в лондонському суді чи в лондонському арбітражі. Такий же ризик теж є. Я принаймні як представник народу України хочу знати, чи це відбувається, чи ні, чи зливаються інтереси України, чи ні.

МОВЧАН О.В. Дивіться, значить, тут же поправка, треба її ще раз перечитати, вона не говорить про те, що це таємна процедура, вона говорить, що ця процедура проходить за порядком, визначеним Нацбанком. Тобто це не про те, як...

БУЙМІСТЕР Л.А. Тобто якщо він буде її вважати конфіденційною, то вона буде конфіденційною.

МОВЧАН О.В. Якщо ми говоримо про тендер, то тендер буде, буде конкуренція, але не відповідно до Закону про закупівлі, а відповідно до внутрішнього порядку, що це їх відповідальність буде.

_____. *(Не чути)*

МОВЧАН О.В. Я відстоюю інтереси держави Україна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте, будь ласка, ми зараз... ми перейшли дебати. Дивіться, ситуація наступна. Це справді позиція Національного банку і це справді позиція Міністерства економіки, вони узгоджені між собою. Я

розумію і чую всі аргументи. Тому я просто пропоную визначатися шляхом голосування по правці. Це правка номер 14, якщо не помиляюсь.

ПІДЛАСА Р.А. Вона врахована.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вона врахована. Чи є хтось, хто хоче поставити її на підтвердження, колеги? Добре. Просто, якщо є хтось, то...

(Загальна дискусія)

ПІДЛАСА Р.А. Олексій Васильович, а правку, яку ми обговорювали з приводу країни походження товару, щоб в ProZorro відображалось, ми врахували?

МОВЧАН О.В. Да, вона врахована.

ПІДЛАСА Р.А. Супер тоді.

МОВЧАН О.В. Дивіться, є ще одне питання, але це на розсуд комітету виключно. Ні, не треба? Все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...*(Не чути)* "Про публічні закупівлі" щодо закупівлі юридичних послуг Національним банком України (реєстраційний номер 5852) в другому читанні і в цілому з техніко-юридичним опрацюванням. Прошу голосувати, колеги.

Хто – за? Наталуха – за, Підласа – за, Кисилевський – за, Марчук – за, Приходько – за, Скорик - за, Магомедов – за, Кицак – за, Лічман – за, Мовчан – за.

Хто – утримався, колеги? Тарута утримався, утримався Кубів, утрималася Буймістер, не голосував Колтунович, не голосував Шевченко, на лікарняному Руцишин.

Дякую, колеги, рішення прийнято.

Друге питання порядку денного, колеги. Проект Закону 5807 – це про те, що ми з вами говорили, про кінцевих бенефіціарних власників. Якщо є голоси, то я пропонував би переглянути відповідно до частини п'ятої статті 44 Закону України "Про Комітети Верховної Ради України" рішення комітету щодо проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо зазначення та подання відомостей про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності юридичної особи (реєстровий номер 5807).

Прошу голосувати. Хто за те, щоб переглянути відповідне рішення комітету?

Одноголосно за. Не голосували Скорик, Колтунович, Шевченко, відсутній Руцишин. Всі інші – за. Дякую, колеги.

Відповідно пропозиція така: пропоную проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо зазначення та подання відомостей про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності юридичної особи (реєстровий номер 5807) внести на розгляд Верховної Ради України та рекомендувати за результатами розгляду у першому читанні прийняти за основу та в цілому з техніко-юридичним опрацюванням, виклавши закон у такій редакції: "Закон України про внесення змін до Закону України "Про запобігання та протидію та легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення".

Верховна Рада України постановляє: у пункті 4 розділу X "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про запобігання та протидію та легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" ("Відомості Верховної Ради України", 2020, №25, стаття 171) слова "трьох місяців" замінити словами "одного року". *(Шум у залі)* Тобто через сім місяців – так. Ну, це для стенограми. Тобто через сім місяців, в

тексті закону пропозиції закінчуються після "замінити словами "одного року".

І далі "Прикінцеві та перехідні положення". Цей закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Все, більше нічого зайвого. Підходить таке?

Тоді, колеги, ставлю на голосування пропозицію відповідний проект Закону (номер 5807) внести на розгляд Верховної Ради України та рекомендувати за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу та в цілому з техніко-юридичним опрацюванням, виклавши закон в редакції, щойно озвученій під стенограму.

Прошу голосувати. Хто – за? Рішення прийнято одногосно. Не голосував: Скорик, Колтунович, відсутній Руцишин, і Шевченко не голосував.

Да, Людмила Анатоліївна, будь ласка.

БУЙМІСТЕР Л.А. Пане голово, є пропозиція, щоб разом з цим рішенням по цьому законопроекті ми також звернулися до... не знаю кого з голів Верховної Ради і до Президента України нашим зверненням комітетським і наголосили на тому, що він повинен був би потрапити до порядку денного завтра для того, щоб до п'ятниці його встигнути прийняти, підписати, знову ж таки невідомо ким з голів Верховної Ради і Президентом України.

_____. *(Не чути)*

БУЙМІСТЕР Л.А. Да, це дуже важливо.

І опублікувати до п'ятниці, щоб ця наша справа вся, яку ми сьогодні тут робимо, не була марною, бо дійсно бізнес і всі підприємці цього дуже чекають, зривають телефони.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже, Людмила Анатоліївна. Влучна і слухна пропозиція. Я прошу секретаріат підготувати відповідне звернення на Дмитра Олександровича Разумкова, який на сьогоднішній день формально і неформально є Головою Верховної Ради. Він відсторонений від ведення засідань, але свої обов'язки він продовжує виконувати в якості Голови, звісно. Може, щось поміняється, але це вже буде інший день. Дякую.

Тому у нас наступне питання, колеги, третє – звіт Антимонопольного комітету України за 2020 рік.

У нас Ольга Станіславівна Піщанська присутня в залі. Прошу, Ольга Станіславівна, займіть місце для відповідного звіту. Дякую.

І, колеги, я перепрошую, я одразу хотів би перепросити. Можливо, буде таке, що мені зараз треба буде підключитися до комітету пана Гетманцева, там два закони по індустріальним паркам слухають, там, де ми співавтори з паном Кисилевським. Тому продовжить засідання вести Сергій Олексійович. Я потім, як тільки закінчу з доповіддю, я до вас повернусь, добре? Дякую.

Ольга Станіславівна, вам слово тоді, будь ласка.

ПІЩАНСЬКА О.С. Доброго дня всім, шановні депутати, шановні учасники! Дякую за надану можливість доповісти по звіту за 2020 рік. У нас трохи було зміщення по термінам звіту, тому що Антимонопольний комітет два рази проходив перевірку. Ми з висновками першої перевірки не погодилися, і була призначена повторна, друга, перевірка з аналізом більшої частини матеріалів. І на сьогоднішній день ми звітуємо по фінальному звіту, який затверджений Рахунковою палатою.

На початку своєї доповіді я хочу закцентувати увагу, що у нас трохи змінився формат звіту, ми його зробили більш лаконічним, для того щоб не читати багато інформації, а бачити, уже шляхом цифр і діаграм мати можливість робити аналітику.

Також уже другий рік поспіль пріоритети комітету є у відкритому

доступі, ми їх публікуємо на сайті, окрім звіту, вони є постійно на сайті. І там вказано перелік стратегічних завдань комітету з огляду на загальну економічну ситуацію. Їх небагато, вони сформовані не в частині таких детальних планів, як було раніше, а чіткі, короткі і зрозумілі.

Це також дає можливість бути комітету більш гнучкими у разі якихось змін у державі, як наприклад, ситуація, яка сталася з COVID у 19-му році. Саме такий підхід допоміг нам більш маневрувати і додавати нові пріоритети задля реагування на ситуацію в державі.

Що стосується самого звіту, можна сказати, що в 20-му... не можна, а згідно наявної інформації, у 20-му році економічний ефект - це основний наш показник нашої діяльності становив - 4 мільярди, більше ніж 4 мільярди гривень, що на 8 відсотків більше, ніж у 2019 році. Я буду і цифрами, і пояснювати, що ми для цього зробили.

Основним з наших пріоритетів була зміна кількості на якість. Тобто підхід не кількістю рішень, не кількістю справ, а саме акцентуватися на тих порушеннях, які мають значний вплив на економіку України і на життя суспільства, і рішення, яких зупинення, порушення яких також спричинить більш значущий ефект.

Також одним з наших, на мою думку, гарних і важливих досягнень – це збільшення суми штрафів та пені. Тобто у нас починається явна тенденція, коли ми не тільки виносимо штрафні рішення, не тільки відстоюємо їх у судах, але вони ще сплачуються до бюджету.

Наприклад, у 20-му році на 20 відсотків у нас було збільшення суми коштів, які були перераховані до бюджету України. І я звертаю увагу, що це за відмінуванням тих коштів, яких справа... велика справа так звана по "Тедісу", табачна справа, тому що ці кошти були повернені з бюджету назад суб'єкту господарювання, то всю аналітику ми робили за відмінуванням оцих показників.

Також ми продовжили активну роботу з виявлення порушень у вигляді спотворення результатів торгів. Це такі змови на публічних закупівлях, дуже

поширене явище. У нас до цього запроваджується комплексний підхід. Ми вже аналізуємо справи по суб'єктах, по ринках для того, щоб не концентруватися на одній процедурі. Тобто ми вже аналізуємо сукупність дій, і таким чином у нас у 20-му році було виявлено змови на торгах сукупною вартістю 7 мільярдів гривень. І цього року ми плануємо також збільшувати, знов-таки не кількісно, а якісно, дивитися по галузях і дивитися по ринках, яким чином суб'єкти господарювання здійснюють свою діяльність і впроваджують конкурентні узгоджувальні дії.

Ми почали акцентувати і підсилювати увагу щодо конкуренції. Ця увага сконцентрована на малий та середній бізнес. Це та верстка, яка може зробити порушення, не в повній мірі усвідомлюючи, що це є порушення антиконкурентного законодавства. Тому в нас була значна кількість і круглих столів, у нас і рекомендації видавалися суб'єктам господарювання, і узагальнена практика. Це стосується і недобросовісної конкуренції конкретно, і дій суб'єктів господарювання в період COVID-19, і по ліках, і по інформуванню.

Також у 2020 році в нас було здійснено процес реформування системи органів Антимонопольного комітету, а саме оптимізація структури територіальних відділень. Їх кількість зменшена до шести. У нас вже майже всі територіальні відділення сформували свої штатні розписи, ліквідовано всі територіальні відділення, які перетворилися у відділи.

Цього року ми їздили в майже кожне територіальне відділення. Ми спілкувалися з органами місцевих рад, ми спілкувалися з усіма фахівцями територіальних відділень. І на сьогодні ми впроваджуємо, в цьому році ми продовжуємо, і ми впроваджуємо практику єдиного підходу усіх територіальних відділень щодо розслідування справ щодо оцінки дій суб'єктів господарювання і повного обміну інформацією між територіальними відділеннями, і також співпраці. Тому що проблематика в регіонах, вона зазвичай однакова, і алгоритми дій порушників також мають схожі дії.

Якщо сказати по цифрах, ну, як я вже сказала, на 297 мільйонів гривень у нас сплачено штрафів та пені в 20-му році, і це перевищує витрати на органи Антимонопольного комітету. Раніше, хочу сказати, що Антимонопольний комітет, якщо сукупно казати, там за 5 років, то він був профіцитним. Якщо дивитися окремий рік, то було багато років, коли він був дефіцитний для держави.

Ну, це коротко по звіту все. Якщо будуть якісь питання, то я із задоволенням відповім на питання.

Веде засідання перший заступник голови комітету ТАРУТА С.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка, Людмила.

БУЙМІСТЕР Л.А. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. О'кей.

_____. Точно, я коротко.

Значить, ви... ми - комітет, який відповідає за конкуренцію, і ви – також орган, якому, мабуть, із цим тут потрібна синергія. Скажіть будь ласка, у нас є багато-багато проблем, в тому числі в законодавстві, точніше в системі публічних закупівель, і це, дивіться, це така соціально, як на мене, соціально чутлива історія, тому що це в громадах, там, де, значить, низька конкуренція, там, де на закупівлях... там, де замовники поводять себе дуже погано по відношенню до постачальників, і тобто це навіть, можливо, не тільки про економію грошей, а про справедливість. І тут ви включаєтесь, і ви тут головні. Чим ми як комітет, який відповідальний за конкуренцію, можемо вам допомогти для того, щоб ви могли оцю справедливість у великій кількості громад і закупівель забезпечити?

Дякую.

ПІЩАНСЬКА О.С. Дякую вам за запитання.

Дійсно, питання публічних закупівель, воно важливе. І я повністю з вами погоджуюсь, і статистика свідчить про те, що замовники дуже часто, вони, ну, не спотворюють тендерну документацію, а вчиняють дії, які обмежують, дуже обмежують в правах учасників тендерних процедур. І статистичні дані про це свідчать. Більша частина рішень комітету щодо розгляду скарг на дискримінаційність умов підтверджує цей факт.

Окрім цього, є ще інша сторона, є ще учасники процедур, які зловживають своїми правами. Є учасники процедур, які приймають участь у тендерах не для того, щоб надавати продукцію, або надавати послуги, для якихось інших дій. І знов-таки при розгляді скарг ми повертаємося до замовника, який у складі тендерної документації не закривав оті умови та ту відповідальність, яка дала б можливість йому в подальшому карати оцих учасників, які все ж таки вирішили приймати участь.

Що стосується нашої співпраці. По-перше, ми вам дякуємо за плідну співпрацю, яка була зроблена раніше, ми прийняли декілька змін. У нас на сьогоднішній день вже виноситься, на щастя, в Кабмін (ми з вами бистріше приймали закон), виноситься в Кабмін рішення по змінам до штатного розпису Антимонопольного комітету, і ми вже почнемо процедуру набору нових уповноважених зі скарг. І також задля зниження ризиків тролінгу ми внесли необхідність підтвердження порушених прав для скаргників.

Що ми можемо зробити ще? Можливо, все ж таки якісь вимоги до замовників мають існувати, зобов'язання замовника, яким чином він має розробляти цю документацію. Але це таке моє особисте...

_____ . А у вас є запит до комітету на певні законодавчі зміни для того, щоб реалізувати...*(Не чути)*

ПІЩАНСЬКА О.С. На законодавчі зміни в комітеті немає жодного

запиту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз, Люда, ремарочку. Змінити можна тільки законодавством, і для цього треба, безумовно, критерії, для цього є багато механізмів, але це треба допрацювати і законодавчо це убрати.

От ми якраз зіштовхнулися, я даже тоді дзвонив, коли маленьке підприємство - фермерське хазяйство, яке перший раз приймає участь, а у нього процедура така ж, як у всіх. І практично, якщо б там був не знайомий, я не дзвонив і просив, давайте скоріше, то він втратив би свою передоплату, яку зробив, і ніколи би туди... Він не є суб'єктом ніякої концентрації. І тому це треба законодавчо убрати.

Зараз я розумію, що в тому проекті закону, який подав Фонд держмайна, там убирають певні сьогодні системні обмеження, які покращують це питання. А відносно тих, які займаються сьогодні практично такою практикою, їх просто треба законодавчо убирати.

Да, Люда.

БУЙМІСТЕР Л.А. Дякую.

У мене буде питання складатися з побажань і з питання.

Перше - почну з побажань. По-перше, дуже добре, що дійсно у нас Антимонопольний комітет перейшов до принаймні заяв про якість, і сподіваюся, що це буде пріоритетом роботи комітету і в подальшому.

Буду говорити спершу про енергетику як про дуже близьку мені галузь. Ще в 2020 році Антимонопольний комітет виніс рекомендації для Національної комісії з регулювання енергетики та житлово-комунальних послуг щодо обов'язків по здійсненню моніторингу, а також звернув увагу на некоректне функціонування ринку електричної енергії з точки зору захисту економічної конкуренції.

НКРЕКП, коли розглянув ці рекомендації, повідомив Антимонопольний комітет, що спотворення функціонування нової моделі

ринку електричної енергії відбулося через запровадження цінових обмежень ними ж на всіх сегментах ринку електричної енергії. І найцікавіше, що оце таке щиросердне признание НКРЕКП, чи зізнання в тому, що вони порушили законодавство про захист економічної конкуренції, воно далі десь зависло у повітрі і Антимонопольний комітет жодним чином на це не відреагував, принаймні наскільки мені відомо. Тож зверніть, будь ласка, на це увагу, бо вже у нас в публічній площині є це зізнання.

І, до речі, дійсно, ми ж всі розуміємо, що граничні ціни на цьому ринку встановлюються абсолютно в незаконний спосіб, і це пов'язано в тому числі з іншими питаннями викривлення на цьому ринку, з якими потрібно розбиратися в першу чергу Антимонопольному комітету.

Далі. Ми з колегами по парламенту постійно отримуємо звернення від учасників ринку електричної енергії в Україні, які скаржаться нам на ці порушення, які виникають в тому числі в процесі торгів і так далі. І ми зі свого боку принаймні намагаємося весь час допомагати комітету. Ми повідомляли депутатськими зверненнями про факти заподіяння збитків державним енергетичним компаніям, про торгівлю повітрям, про спотворення конкуренції, про картельні змови на цьому ринку, які насправді дестабілізують ситуацію в енергетичній галузі і сьогодні призводять до тої системної енергетичної кризи, в яку попала наша держава.

Ще у вересні 2020 року комітет порушив дві справи відносно НКРЕКП, однак на цьому все закінчилося, і досі принаймні нам невідомо, на якій стадії знаходиться розгляд цих справ. Тому можна не зараз, але було би гарно отримати інформацію щодо таких процесів, які проходять.

Далі. Нібито була порушена справа проти Укренерго щодо порушень по виставленню так званих рахунків врегулювання. Знову такі результати розгляду такої справи невідомі.

Далі. Ми інформували комітет про некоректне функціонування системи управління ринку, що призводить до виставлення некоректних рахунків на балансуєчому ринку. Ми говорили про необхідність проведення аудиту цієї

системи, про некоректне функціонування ринку допоміжних послуг, про ці чисельні рішення національного регулятора з енергетики та житлово-комунальних послуг, які викривляють конкуренцію на ринках електричної енергії.

Також ми говорили про те, що Укренерго не виконує свої обов'язки щодо проведення щодобових аукціонів з міждержавних перетинів.

Я можу так само перерахувати таку ж кількість проблемних питань, які пов'язані з газовим ринком, які в нас досі знаходяться в занадто концентрованому стані. Мені здається просто, що для того, щоб обговорити всі ці питання, це треба окреме засідання комітету провести, можливо, ми навіть організуємо окремо підкомітет з цього питання. Але мені здається, що сьогодні Антимонопольний комітет саме на енергетичні ринки повинен звернути свою увагу, для того щоб ми змогли хоч якось уникнути катастрофи, в яку ми, на превеликий жаль, з сьогоднішніми цінами на газ і з уваги на подорожчання енергоносіїв, того ж вугілля, на світових ринках, ми насправді несемося. Тому давайте організуємо окреме засідання, окрему зустріч на підкомітеті і обговоримо ці питання по енергетичному ринку.

І ще в мене є два окремих питання, на які би хотілося зараз почути відповідь. Перше питання стосується дозволів на концентрацію, тому що почали вже надходити в 2020 році скарги від іноземних компаній, які не можуть отримати чи затягуються процеси по отриманню дозволів на концентрацію, навіть по тим транзакціям, які відбуваються за межами України. І скажіть, в чому причина, яким чином ми можемо цей процес пришвидшити, тому що ми в обличчі наших іноземних партнерів, які особливо ще роздумують, чи вкладати гроші в Україну, чи ні, чи переходити на цей ринок, чи ні, виглядаємо, по меншій мірі, трошки кепсько, чесно скажу.

І друге питання – це щодо того, що я знаю, що надходили скарги і інформація до вас щодо приватизації Аульської хлоропереливної станції, як до монополіста, для фактичного утримання в робочому стані всіх

водоканалів у країні. Чи взагалі ви збираєтесь щось з цим робити, чи ні? Тому що на сьогоднішній момент принаймні далі щомісячних обіцянок завершити дослідження по цьому ринку і по цій справі, наскільки знову ж таки мені відомо, справа не рухалася.

ПШЦАНСЬКА О.С. Дякую за перелік запитань.

По-перше, ми повністю...

БУЙМІСТЕР Л.А. Я просто пройшлася насправді по ключовим проблемним, які, на мій погляд, повинні в наступному році, та і в цьому, бути пріоритетами для Антимонопольного, тому що це питання води і питання енергоносіїв. Я не знаю, чи є в країні сьогодні для українців щось важливіше за ці два питання.

А третє – це інвестиції в нашу державу. У нас такі амбітні плани у Президента – 277 мільярдів, їх же якось треба виконувати.

ПШЦАНСЬКА О.С. Насправді всі питання важливі для українців: і електроенергія, і газ, і вода. І далі вони тягнуть за собою низку інших питань. І такі справи, як на сьогоднішній день, що стосується і... *(Не чути)* і те, що стосується справи по яйцям і по цукру, і далі, далі, далі ми йдемо, тобто справ багато, рішення всі важливі. Рішення всі важливі як для економіки, так в цілому і для суспільства.

Те, що стосується по ринку електроенергії і по ринку газу - це енергетичні ринки, - ми погоджуємося на будь-які зустрічі, окремо давайте домовлятися і проводити, тому що питань дійсно багато. І за умови того, що на сьогодні відбувається на світових ринках і в Україні, вони гострі і вони можуть змінити взагалі економіку, не тільки України

Те, що стосується діяльності комітету в повній мірі і те, що в нас ті справи, які відкриті проти НКРЕКП, вони на сьогоднішній день розслідуються. І всі ті заяви, не тільки в пресі, а всі ті...

БУЙМІСТЕР Л.А. Ні, це ми ж запити вам надаємо, щоб допомогти комітету, у нас теж... Ми розуміємо, що ресурсів не вистачає, ми це прекрасно розуміємо, тому ми допомагаємо, робимо самі це.

ПЩАНСЬКА О.С. Ми дуже вдячні. Ми дуже вдячні за інформацію, за будь-яку інформацію офіційну, яку можна врахувати при розслідування справи. Тому воно все враховується і воно вкладається у фабулу справи: і по НКРЕКП, і по Укренерго.

Окремо ще хочу сказати, що у нас відкрита справа щодо Нафтогазу. У нас ще проводяться окремі дослідження, які найближчим часом, або вони вийдуть у форматі рекомендацій, приймемо рішення, це будуть надані рекомендації або це будуть відкриті справи з подальшим розслідуванням.

У 20-му році ми акцентували увагу на великих групах і виносили рішення по порушеннях. На острові Бурштинської ТЕС у нас були вирішені справи. У нас були винесені дві гучні справи по групах РГК. Це по донарахуванням за відсутністю нормативної бази, це по лічильниках. Великі справи були винесені також ще у 2020 році.

Те, що стосується означених вами заяв, то вони на сьогоднішній день знаходяться деякі на фінальній стадії, деякі навряд чи будуть у цьому році винесені з причин великого обсягу інформації, необхідної для того, щоб ця справа була - не тільки винесено рішення і винесений штраф, а для того, щоб вона ще устояла в судах. І це порушення було, перше, припинено. Те, що заплачений штраф, то зрозуміло, але найголовніше, що було припинено порушення.

Те, що стосується зустрічі і інформації, я ще раз наголошую, ми погоджуємося на зустріч, тому що... До речі, минулого тижня ми зустрічалися з депутатами по питаннях енергетики в комітеті, і з НКРЕКП, і з задоволенням зустрінемося також або... Ну, з окремими депутатами, мабуть, це буде менш ефективно.

БУЙМІСТЕР Л.А. Є підкомітет, можемо запросити всіх бажаючих на засідання підкомітету...

ПЩАНСЬКА О.С. І обговорити все, що у нас на сьогодні ... всі ризики, які є у нас на сьогодні. Тому що, окрім цих справ, у нас є ще ризики, з якими ми входимо на сьогодні в опалювальний сезон, із запасами як газу, так і вугілля, і все це може в будь-який момент...

БУЙМІСТЕР Л.А. Це ж частини одного й того самого, тому що, з одного боку, ручне регулювання цін на ринку призводить до того, що немає грошей, немає грошей – не можемо купити вугілля. Чого бідні, бо дурні; чого дурні, бо бідні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми домовилися, що на підгрупі ми це обговоримо, просто щоб зараз не втрачати час.

ПЩАНСЬКА О.С.З іншого боку, так, ринкові ціни нас похоронят. .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Оля, я... Перша рекомендація, щоб той, хто готує звіт, все ж таки дивився на цифри, тому що є такі дуже сильні помилки.

ПЩАНСЬКА О.С. Я потім буду вдячна, якщо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, відносно газу, тут відносно газу некоректні цифри, написано, що там обсяг споживання газу - 30 мільярдів, він у нас не 30, а 32 мільярди; обсяг видобутку українського – 35, а імпорту – 65. Це рівно все навпаки: Україна добуває сьогодні біля 20 мільярдів, з яких біля 15 мільярдів – наші державні і 5 мільярдів – це приватні. Все інше – це те, що ми імпортуємо.

І відносно, от тему затронула Людмила, відносно теми газу, тому що у нас є монополіст, реальний монополіст - Укрнафта, яка маніпулює, яка обманює суспільство і яка не виконує свої функції. Вона реальний монополіст, і якщо монополіст, то треба все ж таки, щоб були чіткі умови як для монополіста. Відносно собівартості: собівартість не більше одної гривні за один куб. Це правда, те, що Отто сказав. Ну, я в свій час займався, в тому числі і добуток газу, хочу сказати, що це реальна ціна. Все інше – це уже далі частина – бюджет і це там формування бюджету, а інша проблема – оце абсолютно неефективна діяльність Нафтогазу, яку ми приймали рішення в рамках анбандлінгу ліквідувати. До сьогоднішнього дня вона не тільки не ліквідована, а вона ще й жирує, і обманює, і не виконує свою функцію. І зараз те, що робиться в політикуму, де людей пугають всякими цифрами: тисяча, 1 200 доларів, що це ціна в Європі. Немає такої ціни в Європі, щоб ви розуміли. Ціна в Європі формується на базі річних контрактів. Ціна, яка на біржі, це не більше 1 відсотка, це за балансовий газ. І це купує тільки той, який там трошки... А ціна, яка є сьогодні на європейських підприємствах, - це 240 євро. Це Німеччина, це Угорщина, є просто багато підприємств, які я знаю.

А що у нас роблять? І Нафтогаз, він не каже, яка у нього собівартість, яку вони закупили. По-перше, вони не забезпечили країну газом на весь рік. Що вони зробили? Вони зробили страшну трагедію, що повністю убрали конкурентоспроможність нашого всього промислового потенціалу. Тому зараз ніхто не може по тій ціні, а вони заявляють і промисловості виставляють, і вони виставляють сьогодні бюджету абсолютно нереальні ціни, заробляють шалені гроші на цьому і спекулюють, і ще лякають людей, щоб люди потім раділи, що буде 500 доларів, а не буде 1 200 - 1 400. Ця ціна абсолютно некоректна, і у нас йдуть закиди.

І тому тут Антимонопольний комітет міг би допомогти і все ж таки зробити правду до керівництва країни, я думаю, що там ніхто глибоко це не розуміє, що обсяги ці дуже малі. От є там за минулий рік, це було 0,19

відсотків від обсягу газу, який вони там використовують.

Росія що зробила, якщо там трошки, одну хвилину. Росія розкрутила на 20 мільярдів абсолютно газу, який не використовує, але підняли цю ціну. Це була штучна історія – підняти ціну і на наступний рік вже формувати іншу ціну.

Тому якщо б Нафтогаз закупив 3-4 мільярди, для цього є Національний банк, для цього, якщо б звернувся до Президента або до когось, тобто до держави, то точно вони закупили би і наші зараз підприємства використовували там по 250-300 доларів, а не по 700-800, які вони зараз виставляють. Це великий злочин, який потім приводить до гіперінфляції.

І тому у мене побажання, щоб тут Антимонопольний комітет все ж таки зайняв правильну позицію і зробив певні обмеження відносно діяльності Нафтогазу як суб'єкта монопольного, тому що вони займають сьогодні більше 65 процентів відсотків ринку, і це явно монополія, і це вже обмеження, обмеження, обмеження.

Дякую. Це побажання на майбутнє.

Степан Іванович, будь ласка.

КУБІВ С.І. Щоб продовжити тему, яку говорить Сергій Олексійович, то хочу сказати, що декілька монополій у нас, які вживають продуктами імпорту, розуміючи ризик ринку в цілому, є такі питання, як фіксовані ціни. Якщо ми бачимо, що ми не конкурентні коштами, попередніми платежами, фінансовими інструментами, є угоди фіксованих цін, які оправдані потім, з точки зору... і деякі країни маючи ті контракти річні...*(Не чути)* при сьогоднішніх цінах там 35, чи 30, чи більше 35 тисяч гривень за відповідну кількість газу так, конкретними цінами балансують відповідну цінову політику на внутрішньому ринку.

Але я буду говорити не про це зараз. Хочу сказати, що Рахункова палата, яка дивилася на кошти надходження у бюджет, звернула на два важливі блоки: там є питання оцінки, є питання рекомендацій. Це кошти, які

надходять у бюджет.

Я б вам порадив – перше - те, що вони рекомендують. Це поточні, середньотермінові, довготермінові планування у вашому по цій позиції. По цій позиції вони виходять на декілька оціночних факторів комітету діяльності щодо реєстру рішень, реєстру ринків, і відповідно поняття "державної допомоги". На ці блоки якраз, де є постанова Кабінету Міністрів і так далі, і в тому блоці, де пункт 7, по-моєму, в рекомендаціях, які є, і відповідно вісім позицій, це по оцінці 7, а по рекомендаціях в сьомій позиції показано 8 позицій, які ви повинні подивитися. Це важливо і це знімає багато застережень і зауважень, які є і написані, зроблені.

Відносно цієї книжки, вона дійсно структурно добре зроблена, я таки теж переглянув. Але ті цифри, які навіть я пам'ятаю в голові, будемо говорити так, ті, хто робить цей звіт, він повинен робити на базі статистики – раз, офіційної. Друга позиція: є управлінська інформація, тоді зноска має бути, як ми це робили. Питання третє. Якщо ми вказуємо ту чи іншу цифру, наприклад, що стосується енергетичних, є такий же самий аудит в Міністерстві енергетики. Якщо ми говоримо про Міністерство там економіки чи там іншу галузь, те саме є, багато речей. Тобто фундаментально це добре, але з точки зору оціночних параметрів можна, ну, я побачив чотири позиції, з якими я міг би посперечатися. Але це не для того, я просто...

ГОЛОВУЮЧИЙ. *(Не чути)*

КУБІВ С.І. Так. Я розумію, тобто є певні... Або є аргументи, якщо ми вносимо якісь корективи в матриці, то на першій сторінці треба показати, що...

ПІЩАНСЬКА О.С. Ми тоді закцентуємо, яким чином комітет проводить дослідження, тому що ми користуємося своїми даними і не завжди у нас... У нас можуть бути різні підходи щодо визначень, щодо визначення

ринків, і з тими ж самими регуляторами. Тому ми просто зробимо такі на майбутнє зноски і пояснення.

КУБІВ С.І. Дивіться, є в нас офіційні речі з Держстату.

ПЩАНСЬКА О.С. Так.

КУБІВ С.І. Є офіційні параметри Міністерства економіки, є офіційні параметри Міністерства фінансів, є офіційні параметри щодо, навіть те, що говорив Сергій Олексійович, по видобуванню газу, нафти, Міністерства вугільної там, чи іншої, чи промисловості в цілому, яку ми говоримо. Якщо галузь вугільна, чи газовидобувна, чи нафта і так далі, питання імпорту і так далі, всі... Там є всюди цифри однакові, вони ж не можуть бути різні. Я вам просто говорю з досвіду, що це треба робити. Бо не може бути в Антимонопольному комітеті інша статистика, як в Держстаті. Якщо вживаєте ви, наприклад, є формула і робите умовну похідну, щоб краще показати концентрацію, чи розриви, чи ризики, для прикладу, ну, то ви пишете, що, будуючи таку-то криву, ми робимо такі-то кроки. Отоді воно зрозуміло буде для тих. Це так просто, це ваше право, але я вам просто говорю.

ПЩАНСЬКА О.С. Добре. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігор Петрович.

МАРЧУК І.П. Дякую, Сергій Олексійович.

В мене буде зауваження, яке стосується щодо легкості налагодження комунікацій і співпраці і з вами, і з вашим комітетом. Тому що до мене звернулися представники середнього бізнесу - це досить потужні експортери української продукції, вони експортують більш ніж у два десятки країн світу, - з предметом того, що коли виник кейс, де втручання

Антимонопольного комітету було конче необхідно, на жаль, ніхто не зміг, як би вони не намагалися, але вийти на зв'язок з вами для того, щоб обговорити цю ситуацію, і з представниками Антимонопольного комітету, ну, по їх словам, було практично неможливо.

Для того, щоб не заглиблюватися в деталі, я би хотів, після нашого комітету я вам розкажу про деталі, і думаю, що в майбутньому, ну, скажімо так, співпраця і певні необхідні комунікації з Антимонопольним комітетом, з боку особливо малого і середнього бізнесу, ви знайдете механізми, щоби в ситуації, коли ця комунікація необхідна швидко і екстрено, для того щоби зупинити протизаконні якісь дії, ви могли більш швидше реагувати на потреби бізнесу з сегменту і малого, і середнього перш за все.

ПІЩАНСЬКА О.С. Із задоволенням, і цікаво буде послухати, що то за тест, тому що зазвичай у нас задача на відкритість і ми дуже багато зустрічей проводимо. Тому просто давайте тоді по цьому конкретному випадку окремо...

МАРЧУК І.П. Просто загально хочу, щоб ви звернули на це увагу.

ПІЩАНСЬКА О.С. І що стосується концентрації, я перепрошую, я не надала повну відповідь, я коротко.

Ну, до речі, якщо є якісь жалоби, давайте їх обговорювати, тому що, ну, по-перше, у нас єдині підходи, незалежно, чи це суб'єкт господарювання - резидент України, чи це нерезидент України. Я думаю, що ми тут всі маємо з цим погодитися. Ми не можемо когось вибірково... ну, більш поважніше ставитися, ніж до внутрішніх.

Те, що стосується компаній, які... концентрація відбувається не на території України, у нас взагалі є окрема процедура - це спрощена процедура у разі, коли діяльність не створюється на території України і вона проходить по більш пришвидшеній процедурі.

У нас так, у нас є випадки, коли заяви залишаються без розгляду. Це і є питання до заяви: або інформація не надана, або не підтверджена, або взагалі відсутня інформація про власників, про ринки, про... там є багато питань. І з кожним цим питанням ми надаємо офіційного листа з повним переліком цих питань. І у разі, якщо є непогодження з тим, що це або безпідставні якісь запити комітету, або ми зловживаємо нашими правами, у суб'єкта є право наголосно про це сказати. Тому давайте дивитися по всім цим випадкам. У разі, якщо є якісь зловживання, ми будемо відповідно на це реагувати.

Також я хочу закцентувати увагу, що у нас залишаються без розгляду, ну, не залишаються без розгляду, а зауваження до багатьох заяв, більше до заяв, де є резиденти України. Ми розуміємо, що є багато спроб і відмивання коштів, і придбання за кошти, які не підтверджені, звідки вони є у суб'єкта господарювання. Тому...

ПІЩАНСЬКА О.С. Антимонопольний не оцінює погоджені кошти, але Антимонопольний має отримувати документи, за які кошти придбаються, наприклад, Фонд держмайна продає державні об'єкти. Я думаю, що ви з цим погодитесь. Дякую.

І, до речі, ми в законопроект 3431 в пропозиції від комітету внесли цілий перелік уточнень по концентрації, взагалі які знімуть питання і суб'єктів господарювання, які не здійснюють діяльність на території України ще більше, і взагалі до того, хто підпадає під умови необхідного отримання дозволу Антимонопольному комітету. Саме для того, щоб ті суб'єкти, які або невеликі, або не впливають значно, щоб не витрачали на це час.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є пропозиція проголосувати.

БУЙМІСТЕР Л.А. А як ми формулюємо рішення комітету?

Веде засідання голова Комітету НАТАЛУХА Д.А.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми беремо його до відома за результатами розгляду.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це само собою розуміється, але я маю на увазі, що та оцінка...

Я, Ольго Станіславівно, перепрошую, що не зміг бути присутній під час обговорення, але у мене жодного сумніву в професіоналізмі наших колег в комітеті і в вашому персональному. Тому я думаю, що тут була фахова дискусія і змогли як би все належним чином обговорити.

Людмила Анатоліївна, будь ласка.

БУЙМІСТЕР Л.А. Дуже дякую, пане голову.

У мене тільки одне зауваження під протокол є і пропозиція до Ольги Станіславівни. Давайте все ж таки, я розумію, що патока, цукерки, яйця, курка - це все, безперечно, дуже-дуже важливо, дуже важливо для українців, але все ж таки давайте воду, тепло, світло і гроші для наших громадян зробимо основними пріоритетами. Тому що, якщо у них буде вода, тепло і гроші, вони зможуть собі купити і цукерки, і яйця, і курку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, на цій чудовій ноті я пропонував би до голосування наступну пропозицію.

Відповідно до доручення Голови Верховної Ради України Дмитра Разумкова від 16 березня 2021 року до вхідного номеру 92429 Комітет з питань економічного розвитку розглянув звіт Антимонопольного комітету України за 2020 рік.

Пропоную ухвалити рішення рекомендувати Верховній Раді України розглянути звіт Антимонопольного комітету України за 2020 рік та за результатами розгляду взяти його до відома.

Прошу голосувати, колеги, якщо немає заперечень. Хто – за? Дякую.

Борис Вікторович, ви – за чи ви – утримались?

ПРИХОДЬКО Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви – за, дякую.

У нас рішення прийнято одностайно. Не голосували: Кисилевський, Колтунович, Підласа, Скорик, Шевченко. Відсутній Руцишин. У нас 10 – за. Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Ольга Станіславівна, шановні колеги, я вам дуже дякую за вашу доповідь і ваш час.

Колеги, переходимо до останнього пункту порядку денного – це презентація Концепції розвитку стратегічних галузей промисловості України.

Пан Пікузо, я так розумію, ви будете представляти? Представтеся, будь ласка, для того, щоб колеги знали, хто ви. І можемо продовжувати.

Дякую. До побачення.

ПКУЗО В.В. Пікузо Володимир, представник Українського інституту майбутнього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, чим продиктована, ну, як би ця ідея. Тим, що останнім часом багато виникло і в засобах масової інформації, і в професійних колах, і серед наших колег, і в урядових колах зауважень з приводу того, що, незважаючи на наявність міністерства, повноцінного, чіткого розуміння у депутатів того, куди прямує стратегічна промисловість як така, що це таке і яким чином вона може розвиватися, фінально, на жаль, немає, тобто відсутнє.

Відповідно ми переговорили і з паном Володимиром, і з представниками іншими Українського інституту майбутнього, і вони запропонували свою версію, своє бачення. Мені здається, вони достатньо фахові спеціалісти в цьому. Це до відома просто членам комітету, можливо, хтось захоче приділити цьому більше уваги і приділити більше роботи, і зайнятися цим повноцінно, тому що Міністерство стратегічних галузей промисловості, я нагадаю, так само є міністерством, яке знаходиться, в тому числі, і в нашому предметі відання, тобто ми цим займаємося і ми за нього так чи інакше разом з Комітетом з питань оборони і розвідки так само відповідаємо.

Тому, будь ласка, пане Володимире, продовжуйте, і якщо члени комітету...

ТАРУТА С.О. ...*(Не чути)* завтра планують запросити, в тому числі і депутатів, нас запрошують на презентацію стратегічних галузей. Ви знаєте про це?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні.

ТАРУТА С.О. ...*(Не чути)* завтра планують ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але Немілоствий же не працює вже в міністерстві?

ТАРУТА С.О. Але він радником.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, радником. Все, я зрозумів. Добре.

Пане Пікузо, будь ласка.

ПІКУЗО В.В. Дякую, Дмитро Андрійович. *(Не чути)*

Моє завдання - коротко розповісти про причини та підстави

виникнення цього документа. На сьогоднішній день ми вбачаємо глобальну проблему в тому, що суспільство не цікавиться вітчизняною економікою, вітчизняною промисловістю. Суспільству цікаво, з ким, коли і як поговорив Президент у своєму міжнародному відрядженні. Це велика проблема, тому що саме це стає акцентом політики і політики не говорять про розвиток України зсередини. Найбільш...

ТАРУТА С.О Ремарка: не всі політики говорять.

ПШКУЗО В.В. Деякі говорять фахово – і не мають рейтингів, на жаль, телевізійних. В цьому ми бачимо проблему.

БУЙМІСТЕР Л.А. Включіть мікрофон, будь ласка.

ПШКУЗО В.В. Дякую. Дякую.

Політики в публічній площині, як правило, обговорюючи теми розвитку економіки, говорять виключно про те, хто буде спасати Україну: чи це буде Китай, чи то будуть Сполучені Штати, чи то буде Російська Федерація. Тобто глобально суспільство йде від використання методів та заходів економічної науки і йде до економічної пропаганди.

Ми хочемо створити майданчик, інформаційний майданчик та майданчик фаховий для того, щоб роз'яснити, які саме інструменти можуть впливати на розвиток економіки всередині, як знайти внутрішній ресурс на розвиток стратегічних галузей промисловості. Саме акцент на цих галузях. І дуже цікаво, що моєму виступу передувала дискусія щодо ф'ючерсів на газ. Тобто зараз в телевізорі кажуть прямо, що кожна бабця в Україні буде платити вже 2 тисячі сьогоднішніх доларів за газ, але ніхто не розповідає про те, що ф'ючерс – це інструмент, це домовленість про дату та сума, яка буде на ту дату. Він не обов'язковий до виконання. І те, що російські сайти зараз прогнозують 3,5 тисячі на газ, це не означає, що цей газ буде купуватися по

цій ціні. Саме тому ми говоримо про теоретичні речі, але вважаємо, що це дуже важливо – роз'яснювати саме ці речі. Тобто більш вже близько до презентації хотілося б сказати, чому презентація має таку структуру.

На сьогоднішній день в ВВП держави, підраховане методом кінцевого використання, доля державного сектору економіки складає більше 50 відсотків. Ми вважаємо, що це поріг катастрофи, але це факт. І, таким чином, держава зараз має найбільший вплив на розвиток економіки. Таким чином, саме держава повинна застосовувати на сьогоднішній день економічні, фінансові заходи для стабілізації економіки, для проривного розвитку економіки. Прошу наступний слайд.

Ця презентація, вона покликана до того, щоб зацікавити депутатів, щоб депутати отримали якісь прості матеріали, які будуть нагадувати про цю ідею, яка буде розшиватися, розшиватися і розшиватися. Це велика робота з фахівцями конкретних галузей, з органами управління конкретними галузями, з великими фінансово-промисловими групами.

Отже, інструменти промислової політики інститут умовно розподіляє на п'ять напрямків. Основні напрямки, які характеризують розвиток, діяльність взагалі економічну: продукти, послуги як товар, ринки капіталів, ресурси, ринок праці і технології. В кожній цій галузі можуть бути застосовані свої інструменти як впливу на ринок, так і інструменти конкретних внесків суб'єкту господарювання. В цій концепції ми розглядаємо єдиного суб'єкта господарювання – державу. Наступний слайд, будь ласка.

Я не буду довго зупинятися на кожному інструменті, усі фахові люди розуміють, як довго можна розшивати ці інструменти. Інструменти, знову повторюю, втручання у ринковий процес і інструменти безпосереднього внеску держави. Ми бачимо, що деякі інструменти вже активно застосовуються державою, однак...

ТАРУТА С.О. Я б додав ще гранти... *(Не чути)*

ПКУЗО В.В. Там є далі. Наступний, будь ласка.

Ринки капіталів, цільові кредити, субсидування процентних ставок. Можна сюди, я думаю, додати гранти, якщо ми говоримо саме про державу.

ТАРУТА С.О. Кожна держава має за допомогою грантів теж розвивати ті напрямки, які є стратегічними.

ПКУЗО В.В. Звичайно. Далі, будь ласка.

Ресурси субсидіювання орендної плати, інструменти безпосереднього внеску держави - спеціальні економічні зони, індустріальні парки, будівлі, споруди і інші активи для організації виробництва. Те, про що зараз активно буде говоритися при корпоратизації державних підприємств, яка може бути глобальною. І бізнес-інкубатори.

Наступний слайд. Інструменти, які запропоновані до використання на ринку праці. Інструменти: пільги на нарахування на зарплату, субсидії та гранти на розвиток персоналу, учбові заклади, центри підготовки... *(Не чути)*

Наступний слайд. І внески в технології, які держава може зробити на сьогоднішній день через державні цільові програми. Державна цільова програма є основним інструментом фінансування того чи іншого сектору. Наступний, будь ласка, слайд.

Я вже казав про те, що більшість з цих інструментів вже використовується, активно використовується в тій чи іншій галузі промисловості. І я дуже радий, що це не викликало у вас скепсису, тому що усі ці інструменти – це історія провалу, failure story, як-то кажуть, з англійської мови. Тут ми розглядаємо питання, які, на нашу думку, можуть стати... стали, точніше, підставою для цього провалу, і як з цим можна працювати. Наступний слайд, будь ласка.

Ризики, які пов'язані з тим, що інструменти є фактично заходами ручного управління. Ми часто стикаємось з тим, що інструменти

використовуються нефаховими людьми. На жаль, це так. Таким чином, інструмент, потужний економічний інструмент впливу на економіку в цілому в руках нефахової людини може стати великою катастрофою.

Наступний слайд.

ПКУЗО В.В. Я прошу вибачення за цю персоналізацію. Вам буде розіслано нормально, не політично якимось заангажована презентація. Але все ж таки одним з головних ризиків не можна не розглядати політичні ризики при застосуванні інструментів. Тобто будь-яку гарну, прогресивну, проривну ідею можуть на стадії розробки та впровадження перехопити люди, які мають вплив, прямий вплив на політичні і законодавчі процеси. Наступний слайд, будь ласка.

Ризики і протидії торговельних партнерів. Я думаю, що для кожного економіста є очевидним, що світові міжнародні організації, економічні, торговельні, фінансові, мають лише одне завдання – зробити багаті країни більш багатими і бідні країни більш бідними, вичавити всі ресурси з бідних країн, які йдуть на реформи, що вимагаються, і ставляться це собі в заслугу. Також без персоніфікації, але я думаю, що для кожного зрозуміло, які приклади можна вносити. Наступний слайд.

І ризики, пов'язані з системою державного управління як такого. Методи державного управління, які ґрунтуються на заходах стримувань та противаг, фактично заблоковані, фактично блокують реалізацію тих чи інших ініціатив. Тобто через інститути внутрішньодержавного погодження регуляторних актів дуже часто блокуються взагалі будь-які економічні ініціативи. Наступний слайд, будь ласка.

На сьогоднішній день я би хотів не викрадати вас час, просто навести наше бачення переліку стратегічних галузей промисловості. Це авіабудування і військово-промисловий комплекс, космічна діяльність, електронна, радіоелектронна галузь, машинобудівна галузь, хімічна галузь, виробництво на основі титану та магнію, легка промисловість та переробка в

агропромислового комплексу. Ми свідомо не брали галузі, які мають над собою окремі державні органи управління, тобто видобувну галузь ми не розглядаємо в цій презентації, наприклад. Наприклад, у нас вже є зауваження від оборонно-промислового комплексу, від концерну "Укроборонпром", який вважає, що суднобудівна галузь – це все ще залишається стратегічною галуззю для держави. І прийняття стратегії розвитку цієї галузі на РНБО підтверджує цю думку.

ТАРУТА С.О. І у нас є військово-промисловий комплекс... *(Не чути)* Сьогодні нанотехнології, "біла" технології – це являються трендом всіх провідних держав. Тому це теж дуже важливо і теж дуже... *(Не чути)* Там, подобається, не подобається, але Бог нашій країні дав те, що мало кому дав, тільки 5 країн у світі, які мають своє сировину і своє виробництво. Тому воно є і буде в майбутньому конкурентоспроможне. І це буде також велика доля ВВП, ми нікуди не дінемося. Але треба її теж модернізувати, щоб вона була екологічно чиста.

ШКУЗО В.В. Цей документ живий, цей документ буде доповнюватися постійно. Я щиро вдячний, я дуже вражений тим, що депутати вже зараз, на першому обговоренні цієї концепції, вже викладають свої думки та зауваження, які, безперечно, будуть враховані.

Вся ця концепція є початком великої презентації Інституту майбутнього, яка має на зараз умовну назву "Трильйон ВВП для України через десять років". *(Шум у залі)* Так, умовна назва.

ТАРУТА С.О. Гарна амбіція, але я пораджу, тому що, коли ми робили дуже великий документ, це якраз *(Не чути)* розвитку 30-го року. І ми там у тому числі були мрійники, такі як... *(Не чути)*, і у нас була дискусія, там трильйон чи 700 мільярдів, то ми дивилися, за рахунок чого. Коли ми починали це аналізувати, багато університетів було і науковців, і... *(Не чути)*

і багато було бізнесу, то ми більше 750 не знайшли. Тому, якщо ми скажемо навіть трильйон, то це просто красива обертка, в яку не будуть вірити. Тому ми мусимо все ж таки дати якусь цифру. Але там були умови, ми це дивилися по базі форсайту, який розробляє Світовий банк разом з Академією наук на базі "Політехніки". І там були якраз сценарії розвитку України, які можуть привести до оптимістичного... Це у нас були оптимістичні. Оптимістичний, там дезінтеграція... *(Не чути)*

Так от, на оптимістичному треба, щоб ми були до 19-го року, це був критичний строк. Якщо ми цього не зробимо, то у нас неможливо цей оптимістичний сценарій реалізувати, вже 750 мільярдів неможливо. Але треба гарну візію, безумовно. Але в такі цифри, як трильйон, зразу в це не повірять і скажуть, що це просто красива історія тільки для піару.

ШКУЗО В.В. Займаючись соціологією, ми кожного дня дивуємося, у що вірять люди.

ТАРУТА С.О. Дивіться, ми ж не просто люди, а ми кажемо, що люди, які розуміють.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, дивіться, Людмила Анатоліївна вже, я бачу, втомилася...

БУЙМІСТЕР Л.А. Дякую.

Панове, я як член комітету, який, мабуть, найбільше з усіх буває на ефірах різних телеканалів, можу сказати, що професійна фахова дискусія щодо складних економічних питань, по-перше, повинна відбуватися серед експертів, де ми спочатку повинні досягти певного консенсусу, а вже потім нести її людям як якийсь план дій. Тому що проблема наша полягає в тому, що ми досі хитаємося від лібералізму до планової економіки і чуємо від різних експертів абсолютно різні думки. І єдиної думки на сьогоднішній

момент у нас немає. І єдиної зваженої економічної політики, яку можна було б презентувати громадянам і пояснювати, вибачте, "на котиках", бо пояснювати треба теж простою, а не заумною мовою, у нас поки що немає.

Ми говоримо... *(Шум у залі)* Сергій Олексійович, я перепрошую. Дивіться, це ми все розуміємо, це зараз неважливо. У нас має бути в державі спочатку консенсус, причому у влади з опозицією бажано, і тоді ми будемо знати, як цю концепцію реалізовувати.

Що мене особисто відверто трошки насторожує в цій презентації, яку я бачу. У нас з року в рік ми йдемо по цій самій стежині прокладеній, що ми говоримо про програми державної підтримки, причому у нас змінюються галузі отаким самим чином, як ви намалювали, через впливи певних людей з великими оперативними можливостями, скажімо так, в політиці і в гарних костюмах, але у нас не змінюється філософія.

Ви дуже правильно проблему зауважили, що в нас 50 відсотків присутності держави в економіці. Це катастрофа. І в першу чергу ми би повинні були дати відповідь на питання, як це змінити, як збільшити присутність приватних капіталів у всіх сферах економіки в Україні. А це і питання покращення інвестиційного клімату, для того щоб сюди приходили і внутрішні, і зовнішні інвестиції це питання дерегуляції нашої економіки, це питання регуляції тих сфер, які повинні бути врегульовані, а це наші незалежні регулятори, які невідомо де і невідомо як функціонують, за своїми якимись правилами і так далі.

Тому мені здається, що от спочатку нам потрібно сказати і дійсно прийняти для себе рішення, в тому числі тими законопроектами, які сьогодні є в нас на комітеті, які галузі і який економічний ефект додатковий дадуть нам. Причому все, що можна, на мій погляд, виводити в нестратегічні приватні галузі, ми повинні це робити. Ми повинні, дійсно, зменшувати присутність держави в цих сферах. Ми прекрасно знаємо, що потрібно зробити для того, аби покращити інвестиційний клімат. І давайте не перекладати з хворої голови на здорову, кажучи, що наша основна проблема

– це СОТ і вимоги Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Панове, це не так. От щодо нефаховості - я згодна, причому щодо нефаховості в тому, що сьогодні, наприклад, ми маємо унікальну можливість погодити з Європейським Союзом в рамках перемовин щодо СВМТ і Green Deal нове місце промисловості української в Європі. А ми цим не займаємося, ми чекаємо, поки вони щось там приймуть в Європі, а потім нам треба буде це обов'язково виконувати.

От якщо ми змінимо цю психологію, цей підхід і якщо от такі поважні інституції, як ваша, з ресурсами, які ви витрачаєте, і дякую вам, на проведення таких аналізів, ще й проаналізуєте не тільки от внутрішньо, що ми можемо розвивати, а саме ці ринки, де стратегічно повинна бути присутня Україна, і за рахунок чого, найголовніше. Я вам можу підказку навіть дати. У Європі дуже багато товарів доставляється з Китаю. Давайте стратегічно дивитися на те, аби стати країною, яка буде заміщувати своїм промисловим виробництвом китайський імпорт до Євросоюзу. Це як приклад. Але, знову ж таки, треба дивитися на ринки Африки, треба дивитися на азіатські ринки, на ринки Південної Америки, тобто на ті ринки, які є новими і які можуть сьогодні нам дати в якихось продуктах найбільший обсяг продажів. (Да, я закінчую зараз). От якщо ви би могли дійсно нам з цим допомогти з більш глобальним аналізом, причому не стільки навіть нам, скільки Міністерству економічного розвитку, бо вони заклопотані в щоденних справах, і їм дійсно потрібна ця експертиза, разом з нашими міжнародними партнерами, то я думаю, що от з цього ми можемо і трильйон, і півтора, і два закладати на найамбітніші цілі, тому що потенціал у нас є.

Але давайте відійдемо від дуже небезпечної тези, що все повинна зробити держава, тому що ми на державу розраховуємо весь час, 30 років, отримуємо незадовільний результат. Якщо ми будемо йти тим же шляхом, ми нічого не змінимо. Давайте пробувати інші шляхи.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за такий змістовний коментар, Людмила Анатоліївна.

Давайте два речення просить Степан Іванович, він буде бігти, потім – Марчук, Кицак...

КУБІВ С.І. Колеги, любую стратегію, яку ми будуємо зараз, ми повинні базуватися на основному – це людський капітал і трудові ресурси. Це я просто вам... раз.

Друге. Та прикладна наука і ті прикладні замовлення, які є сьогодні на міжнародному партнерстві щодо прикладної науки, вони є і вони працюють, навіть не зареєстровано, вони працюють просто завдяки новітнім технологіям напряму і з американський континентом, і європейським і так далі. Треба зацікавити, щоб ми могли їх об'єднати.

І третє речення, яке я хочу сказати. Є великі дослідження, зроблені ПРООН в стратегії, де фундаментально вкладені і величезні гроші, і вкладена велика інтелектуальна і наукова, будемо говорити, думка людей. Викладені вони є. Це треба використати, я тут взагалі цього не бачу. Я би просто... Якщо нема, то я можу й передати. Я думаю, якщо ні, то Міністерство економіки сто відсотків має. З пані Горшковою переговорить, Наталя, вона вам вона вам передасть всі позиції.

І останнє. Коли ми говоримо про якусь стратегію розвитку і ми не бачимо реальних ризиків по макропоказниках, а ми базуємо на... цифру ви називаєте якусь, на чому вона аргументована, про що говорили.

І решту я підтримую пані Людмилу, яка дуже в унісон чомусь останнім часом з такими думками.

Дякую.

_____. Просто коротка фраза. В тому докладі, який на 140 листах, є дуже багато відповідей на запитання, що зараз ставляться. Я не буду зараз відбирати час у депутатів.

КУБІВ С.І. Її треба було обмалювати, щоб ми не ставили... ..(Не чути)
(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, ми розішлемо всім. Ми всім розішлемо.
Ігор Петрович.

МАРЧУК І.П. Дивіться, я розумію, що ми сьогодні говоримо про концепцію розвитку стратегічних галузей саме промисловості. Я поняв, Дмитрій Давидович все-таки отбил, да?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Ми, користуючись нагодою, хочемо сказати, що щойно комітет Гетманцева прийняв... ну, рекомендував прийняти в першому читанні два законопроекти по індустріальним паркам. (Шум у залі)

МАРЧУК І.П. ...(Не чути) трішечки змінити, може, тему дискусії на предмет того, що ми ось, скільки я не бачу стратегій, ми не говоримо про послуги і про ринок послуг. Але ми ж знаємо, що лєвова частка світової економіки – це саме послуги. І коли ми з вами говоримо про стратегічні галузі промисловості, чому ми не говоримо про промислові послуги, які теж ми можемо пречудово експортувати в будь-яку країну світу? Більше того, в нашому торгівельному балансі це єдина стаття, яка на сьогодні профіцитна. То, може, є сенс роздивлятися промисловість і в контексті як мінімум промислових послуг, для того щоби додану вартість...

Ну, я просто не побачив, але яку частку і яке значення ви віддаєте послугам в контексті розвитку нашої економіки з метою досягнути цей трильйон доларів, про який ви сказали, ВВП? Яка там частка буде послуг?

Дякую.

(Шум у залі)

_____ *(Не чути)*

Я хотів просто додати, що "Оборонпром" надав свої пропозиції до цієї концепції і не тільки в сфері ОПК, але у сфері радіоелектроніки, авіа- і суднобудування. І окремо щодо суднобудування ми розробили спільно з профільною асоціацією "Укрсудпром" стратегію розвитку суднобудування до 30-го року. Ми тут її обговорювали вже, презентували один раз, зараз вона надіслана на ім'я Секретаря РНБО з проханням розглянути її на засіданні. І Мінстратег зараз готує спільно з нами презентаційні матеріали, всю документацію для розгляду цієї стратегії, щоб був якийсь указ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Кицак, будь ласка.

КИЦАК Б.В. Буквально дві тези.

Людмила Анатоліївна говорила, що будь-які зміни в державі, якийсь там скачкоподібний ріст економічний, він можливий, тільки коли в державі буде консенсус.

На превеликий жаль, зважаючи на нашу гіперрозвинуту демократію і той високий рівень політичної боротьби і конкуренції, яка є в Україні, консенсус в принципі як такий неможливий. Тому що це буде означати, що якась із політичних сил, які є наявні в українському політикумі, автоматично будуть втрачати свої політичні дивіденди.

Тому виходимо із того, що є на даний момент і що буде в перспективі, або можна подивитися ретроспективу, як було раніше. Ніколи такого не було, що є консенсус із, наприклад, якоюсь політичною силою, всі об'єдналися і всі йдуть вперед.

Тому у нас постійно з'являються певні політичні кризи. Зокрема, зараз парламентська, яка трапляється, і ми є всі в ній безпосередніми учасниками.

І друга теза про те, що також особисто не згоден із тим, що висока частка є держави в економіці - 50 відсотків. Але, з іншої сторони, потрібно

знову ж таки сідати за круглий стіл і визначатися, яка критично низька межа може бути. Тобто, наприклад, нижче 30 відсотків не спускатися.

Чому я про це говорю. Тому що, якщо дати дуже, скажімо, всю економіку віддати в руки так званих капіталістів, малих, великих по розмірам, неважливо, це може призвести до, знову ж таки беремо ретроспективу, криза світова 2008 року, наприклад, коли у нас всім відомі шановані, такі як Lehman Brothers і так далі, які просто займалися своєю непрофільною діяльністю і це поставило фактично всю економіку світу на коліна.

Та сама зараз ситуація відбувається із компанією Emergrand в Китаї, коли фактично вони будують пусті міста і займаються знову ж таки непрофільною діяльністю.

Тобто це просто елементарний приклад того, що потрібно мати цю межу і розуміти, і бачити, щоб у всіх було стратегічне розуміння того, що повинна бути якась мінімальна межа, де держава повинна приймати участь і займати в стратегічних для себе сферах домінуючі позиції, тому що, коли станеться криза, то всі відразу піднімуть руки вгору і побіжать до тієї ж самої держави, щоб вона розрулювала ситуацію максимально швидко.

ШКУЗО В.В. Просто коротко, для того, щоб підкреслити той факт, що Український інститут майбутнього комплексно підходить до проблеми, і саме тому організовує такі дискусії, які будуть тільки розширятися.

Усі відомі економічні дива, які траплялися у світі, статистично припадали на мінімальний розмір частки держави у ВВП країни, яка характеризується цим чудом. Китай, китайське економічне чудо трапилося, коли доля держави у ВВП становила близько 32 відсотків, вони поступово її знижували. Вони зафіксували її у твердій валюті і кожного року не збільшували видатки, а економіка при цьому росла. Таким чином, падав відсоток. Статистика підтверджує, що оптимальний розмір держави у ВВП становить від 22 до 30 відсотків.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Володимире, я вам дякую, але хотів би попросити, можливо, цю статистику так само десь скинути, особливо з приводу ваших щойно зауважень щодо історичного контексту, що статистично всі прориви були, коли була найнижча частка держави, тому що, мені здається, що десь може бути похибка, м'яко кажучи. Дякую.

Колеги, якщо це все, я пропоную подякувати пану Пікузо. Він розішле цю всю презентацію, і ми розішлемо так само. Можемо ще раз проговорити неформально. У кого будуть якісь напрацювання законопроектного характеру, я думаю, що можна так само звертатися за консультаціями до пана Володимира і рухатися якимось далі.

Дякую всім тоді за увагу. Комітет оголошую закритим. Дякую, колеги. Гарного дня!